

Sinds wanneer noemen wij ons Geraardsbergs plassertje MANNEKEN-PIS ?

door Marc VAN TRIMPONT

Ziedaar een vraag die, indien ondergetekende zich niet vergist, niet aan de orde is gekomen in de bestaande publicaties over de "oudste burger van Geraardsbergen"¹. In deze werken wordt het Manneken-Pis uit de tijd van toen er steeds vernoemd als "fontein voer den ghulden Cop", of als "lattoenen mannekin" of nog als "dmanneken".

Maar sinds wanneer het plassend ventje uitdrukkelijk met *Manneken-Pis* wordt aangesproken, werd niet vermeld en kan ook vandaag eigenlijk niet met precisie worden gezegd. Vast staat evenwel dat het Geraardsbergse plassertje reeds in 1541 *Manneken-Pis* werd genoemd. Een en ander blijkt uit de stadsrekeningen en onder meer uit een boeking van 13 september 1541 (zie afbeelding onderaan) in verband met kosten voor werken gedaan aan het Manneken-Pis, de Marbol en de gevangenis.

Dat de naam *Manneken-Pis* reeds in de 16de eeuw goed en wel tot het gangbare vocabularium behoorde, blijkt uit de talrijke vermeldingen in de stadsrekeningen zoals bij voorbeeld in 1566 *Manneken-Pis*, in 1567, 1570, 1581 telkens *Manneken-Pis*².

Het Manneken-Pis zoals afgebeeld op het "gezicht op Geraardsbergen", doek dat omstreeks 1590 geschilderd is door Joos de Momper de jonge (1564-1635)

Het zal wel niemand ontgaan dat wat voorafgaat een belangrijk gegeven is, een bijkomende dimensie in het licht van het door het Geraardsbergse Manneken opgeëiste "eerstgeboorterecht". Hiermee wordt immers de positie versterkt van het uit 1459 daterende Geraardsbergse plassertje ten overstaan van zijn 160 jaar jonger Brusselse achterneefje.

Betaelt meester Pietre Inghels by laste van scepenen den XIIIen septembris van diversche wercken by hem gedaen te wetene ant manneken pis, de merctborre, tvangenesse, van houvasten haecken loot ende anderssins dienende totten voorslach over al tsamen blyckende by bellete gheteekent
(ALGEMEEN RIJKSARCHIEF (ARA), Brussel, Rekenkamer, ref. 35.353, f°XXXV v°)

¹ F. de C. (= F. DE CACAMP), *De oudste burger van Geraardsbergen is 504 jaar oud*, in *Het Land van Aalst*, jg.XI, 1959, nrs.1,2, p.36-38.

M. COCK, R. VAN DAMME, e.a., *Het Manneken-Pis te Geraardsbergen*, Ninove, 1972.

M. NEVRAUMONT, *Manneken-Pis Geraardsbergen*, Geraardsbergen, 1999.

² ARA, Brussel, Rekenkamer, ref. respectievelijk 35 378, ongenummerde folio in de rubriek *Betaling van werken*, 3de staat; 35 379 f° XLII^r, XLVII^r, XLVIII^v, XLIX^{en v}, Lr; 35385 f°XL.